

ISSN:2181-0427 ISSN:2181-1458

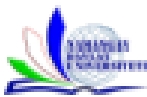
**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**НАМАНГАН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
ИЛМИЙ АХБОРОТНОМАСИ**

**НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК НАМАНГАНСКОГО
ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА**

2021 йил 1 сон

Бош муҳаррир: Наманган давлат университети ректори С.Т.Тургунов

Масъуа муҳаррир: Илмий ишлар ва инновациялар бўйича проректор М.Р.Қодирхонов

Масъуа муҳаррир ўринбосари: Илмий тадқиқот ва илмий педагогик кадрлар тайёрлаш бўлими бошлиғи Р.Жалалов

ТАҲРИРҲАЙЪАТИ

Физика-математика фанлари: акад. С.Зайнобиддинов, акад. А.Аъзамов, ф-м.ф.д., проф. М.Тўхтасинов, ф-м.ф.д., доц. Б.Саматов, ф-м.ф.д., доц. Р.Хақимов, ф-м.ф.д. М.Раҳматуллаев.

Кимё фанлари: акад.С.Рашидова, акад. А.Тўраев, акад. С.Нигматов, к.ф.д., проф.Ш.Абдуллаев, к.ф.д., проф. Т.Азизов.

Биология фанлари: акад. К.Тожибаев, акад. Р.Собиров, б.ф.д. доц.А.Баташов, б.ф.н.

Техника фанлари: - т.ф.д., проф. А.Умаров, т.ф.д., проф. С.Юнусов.

Қишлоқ хўжалиги фанлари: – г.ф.д., доц. Б.Камалов, к-х.ф.н., доц. А.Қазақов.

Тарих фанлари: – акад. А.Асқаров, с.ф.д., проф. Т.Файзуллаев, тар.ф.д. проф. А.Расулов, тар.ф.д., проф. У.Абдуллаев.

Иқтисодиёт фанлари: – и.ф.д., проф.Н.Махмудов, и.ф.д., проф.О.Одилов.

Фалсафа фанлари: – акад. Ж.Бозорбоев, ф.ф.д., проф. М.Исмоилов, ф.ф.н., О.Маматов, PhD Р.Замилова.

Филология фанлари: – акад. Н.Каримов, фил.ф.д., проф.С.Аширбоев, фил.ф.д., проф. Н.Улуков, фил.ф.д., проф. Ҳ.Усманова. фил.ф.д.,проф. Б.Тухлиев, фил.ф.н. доц.М. Сулаймонов.

География фанлари: - г.ф.д., доц. Б.Камалов, г.ф.д., проф.А.Нигматов.

Педагогика фанлари: - п.ф.д., проф. У.Иноятгов, п.ф.д., проф. Б.Ходжаев, п.ф.д., п.ф.д., проф. Н.Эркабоева, п.ф.д., проф.Ш.Хонкелдиев, PhD П.Лутфуллаев.

Тиббиёт фанлари: – б.ф.д. Ғ.Абдуллаев, тиб.ф.н., доц. С.Болтабоев.

Психология фанлари – п.ф.д.,проф З.Нишанова, п.ф.н., доц. М.Махсудова

Техник муҳаррир: Н.Юсупов.

Таҳририят манзили: Наманган шаҳри, Уйчи кўчаси, 316-уй.

Тел: (0369)227-01-44, 227-06-12 **Факс:** (0369)227-07-61 **e-mail:** ilmiy@inbox.uz

Ушбу журнал 2019 йилдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси Олий аттестация комиссияси Раёсати қарори билан физика-математика, кимё, биология, фалсафа, филология ва педагогика фанлари бўйича Олий аттестация комиссиясининг диссертациялар асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

“НамДУ илмий ахборотномаси–Научный вестник НамГУ” журнали Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигининг 17.05.2016 йилдаги 08-0075 рақамли гувоҳномаси ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги (АОКА) томонидан 2020 йил 29 август куни 1106-сонли гувоҳнома га биноан чоп этилади. “НамДУ Илмий Ахборотномаси” электрон нашр сифатида халқаро стандарт туркум рақами (ISSN-2181-1458)га эга НамДУ Илмий-техникавий Кенгашининг 11.01.2021 йилдаги кенгайтирилган йиғилишида муҳокама қилиниб, илмий тўплам сифатида чоп этишга рухсат этилган (Баённома № 1). Мақолаларнинг илмий савияси ва келтирилган маълумотлар учун муаллифлар жавобгар ҳисобланади.

НАМАНГАН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ - 2021

Ишонқулов Ш. У	
77 Malakali rahbar kadrlar shakllantirishdagi psixologik yondoshuvlar. Sirojiddinova F.X	359
78 Маънавий тарғиботчиси фаолиятида диалог ва унинг нутқ одобига доир хусусиятлари Ахмедова И.Ш	362
79 5-6-синф ўқувчиларини математика ўқитиш жараёнида мантиқий компетентлигини шакллантириш Кодиров К , Нишонбоев А, Кодирова Х	368
80 Педагогик фаолиятдаги касбий деформация хусусиятлари Абдусамиев Д. А	372
81 Олий таълим тизимида информатика фанини ўқитишнинг фалсафий-педагогик жиҳатлари Полвонов А. Қ	376
82 Ўқувчиларни ностандарт математик масалаларни ечишга ўргатишнинг методик тамоиллари Содиқов У.Ж	382
83 Мотивы учебной деятельности в современных условиях Казакбаева С. И	386
84 Бўлажак менеджерларни бошқарув маданиятини ривожлантиришнинг муҳим сифатлари Умарова Г.Ш	390
85 Pedagog xodimlar uchun shaxsda milliy xususiyatlarni rivojlantirish yuzasidan ko'rsatmalar Nishanova Z.T	393
86 Ахборот –ўсмир шахси шаклланишига ижтимоий психологик таъсир воситаси сифатида Сулейманова. Т. Г.....	397
87 Оилада фарзанд тарбияси механизмлари ва тактикаси Нишонов М.С, Туманов У.Ф	403
88 Музейная педагогика: образовательная сущность и содержание Ходжаев Б. Х	408
89 Математикани ўқитиш жараёнида талабани эвристик ўқув-билиш фаолиятини ривожлантириш Ботирова Н.Ж	415
90 Tasviriy san'at darslarini boshqa o'quv fanlari bilan bog'lanishi. Badirdinov D.Sh	419
91 Fizika kursida tovush hodisalarini fanlararo o'qitish Alijanov D.A	422
92 Ўзбекистон олий таълим муассасаларида кредит-модуль тизимига ўтиш асослари Дадамирзаев F, Дадамирзаев M. F	426
93 Improving speaking skills of learners at kindergarten Eshboeva D. A	432
94 The basics of teaching phonetics of english at primary school	

- республикаси вазирлар маҳкамасининг қарори қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 04.05.2018 й., 09/18/335/1160-сон)
- 2 Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. Тошкент : Ўзбекистон, 2018.1-жилд. –529-бет.
- 3 Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. Тошкент : Ўзбекистон, 2018.1-жилд. – 530-бет.
- 4.Бахриев К. “Оммавий ахборот воситаларининг ҳуқуқий асослари” Т. Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти 2001й. 2-китоб
- 5.Очиқ ахборот тизимларида ахборот психологик хавфсизлик. Маърузалар тўплами Т 2007
- 6.Рихтер. А Г «Правовые основы журналистики» Хрестоматия. Институт проблем интеллектуального права
- 7 Каримова В М Ижтимоий психология Т Ўқитувчи 2008й.
- 8 Харрис Дж. Психология массовых коммуникаций. -М.: 2001.
- 9 Ярочкин В.И. “Информационная безопасность” М.2003
10. Ғозиев Э. Ғ. Онтогенез психологияси Т.Университет 2011

ОИЛАДА ФАРЗАНД ТАРБИЯСИ МЕХАНИЗМЛАРИ ВА ТАКТИКАСИ

Нишонов Махмуджон Собирович
Наманган давлат университети
педагогика фанлари номзоди, доцент
Тел: +99894 277-23-90

Туманов Уктамжон Фазлиддин ўгли
Наманган давлат университети
стажёр-ўқитувчи
Тел: +99894 551-78-78

***Аннотация;** Ушбу мақолада оиланинг жамиятдаги ўрни, оилавий тарбия, болаларни оилада тарбиялашнинг ўзига хос усул, воситалари, механизмлар ва тактикалари: мустахкамлаш, идентификация, тарбия тизими, васийлик, тарбиявий вазифа, тарбиянинг мезони оиланинг тарбиявий салоҳияти ёритилган.*

***Калит сўзлар;** Оила, тарбия, механизм, тактика, мустахкамлаш, идентификация, васийлик, тарбиявий салоҳият.*

МЕХАНИЗМЫ И ТАКТИКИ ВОСПИТАНИЯ ДЕТЕЙ В СЕМЬЕ

Нишанов Махмуджон обирович
Наманганский государственный университет
кандидат педагогических наук, доцент
Тел: +99894 277-23-90

Туманов Уктамжон Фазлидинович
Наманганский государственный университет
стажёр-преподаватель
Тел: +99894 551-78-78

Аннотация; Данная статья раскрывает понятие; механизмы и тактики семейного воспитания, особенности, использования механизмов и тактик домашнего воспитания.

Ключевые слова; Семья, воспитание, механизм, тактика, совершенствовать, идентификация, опекунов, потенциал воспитания.

MECHANISM AND TACTICS OF CHILD CARING IN THE FAMILY

Nishanov Maxmudjon Sobirovich

Namangan State University

candidate of pedagogical sciences

Tel: +99894 277-23-90

Tumanov Uktamjon Fazliddinovich

Namangan State University

the teacher of pedagogical chair

Tel: +99894 551-78-78

Annotation; This article discusses the role of family in society, child upbringing, specific methods, tools, mechanism and tactics of upbringing children in the family; identification, upbringing systems, guardianship, educational role, educational criteria of the family.

Keywords; Family, upbringing, mechanism, tactics, strengthening, identification, guardianship, educational competence.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, «Оила ва никоҳ» қонуни, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли Фармони, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш ва оила институтини мустаҳкамлаш соҳасидаги фаолиятни тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2018 йил 2 февралдаги ПФ-5325-сон фармони, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 27 июндаги “Ўзбекистон Республикасида оила институтини мустаҳкамлаш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги 3808-сонли қарори ҳамда мазкур фаолиятга тегишли бошқа меъёрий ҳужжатларда оила тарбияси давлат сиёсатининг устувор омилларидан бири эканлиги кўрсатилган.

Оила жамиятнинг бир бўлаги, инсон шахсини шакллантириш оиладан бошланади. Оилавий тарбиянинг мураккаблиги шундаки, ҳар бир оила ўзига хос бир олам. У тарбия ишида ўзига хос хусусиятларини намоён қилади. Педагогикада болаларни оилада тарбиялашнинг ўзига хос усул, воситалари, механизм ва тактикаси мавжуд.

Мустаҳкамлаш-болада катталар тўғри деб ҳисоблайдиган хулқ-атворни рағбатлантириш ва жамиятда қабул қилинган ахлоқ-одоб меъёрлари, қоидаларни бузганлиги учун жазолаш орқали ота-оналар бола онгига амал қилиш натижасида кейинчалик бола учун одатий ва ички эҳтиёжга айланадиган маълум ижобий хулқ-атвор меъёрлар тизимини сингдирадилар.

Идентификация-бола ота-онасига тақлид қилади, уларга ўхшашга ҳаракат қилади.

Оила тарбияси ўз характерига кўра бошқа ҳар қандай тарбиядан мураккабдир. Унинг асосий омили ота-онанинг болаларга муҳаббати ва бунга жавобан болаларнинг ота-онасига меҳру оқибат ҳиссидир. Бола, айниқса илк ёшларида бошқа ҳар қандай

таъсирлардан кўпроқ оиланинг таъсири остида бўлади. Оила болани аста-секин ижтимоий ҳаётига ўргатиш ҳамда унинг дунёқараши ва тажрибасини кенгайтириш вазифасини бажаради.

Тушуниш-бола ички дунёсини билиш, унинг муаммоларини хал қилишга ҳаракат қилиш орқали бола онгида мулоқот, ўзини англашни шакллантириш.

Бу механизмлар болани ижтимоийлашув йўлларини кўрсатади, лекин бола ота-онасини салбий томонларини ҳам ўзлаштириши мумкин.

“Бола ота-онанинг ойнаси” Бу шундай, шу билан бирга бундай ҳам эмас. Чунки бола тарбияланувчи, шу билан бирга тарбиячи ҳам. Болани қандай бўлса шундайлигича қабул қилиш керак.

Тарбия тизими тарбия мақсадига мос бўлиши керак. Бунда ота-оналар ҳамжихатлиги, тарбия стратегияси ва тактикасига мос бўлиши керак. А.В.Петровский оила тарбиясининг 4 та тактикасини ажратиб кўрсатади:

Диктат-буюраман, амр қиламан, авторитар, қаттиққўл, ягоналик хиссини туюётган, фарзанд фикри ва қизиқишлари билан ҳисоблашмаслик, унга таалуқли масала хал қилинаётганда овоз бериш ҳуқуқи йўқ. Болага таъсир қилишда буйруқ, зўрлик, амрини ўтказиш устунлик қилади.

Ота-онанинг бундай тактикасига бола; иккиюзламачилик, ёлгончилик, қўполлик, дағаллик, кўрслик, жирканчлик, нафрат билан жавоб қайтаради, ўзини химоя қилади. Шу билан бирга бола диктатни объекти эмас, субъекти ҳам бўлиши мумкин. Бу бола узоқ муддат, мунтазам касал бўлса, касаллик болани махрум қилган нарсаларни ўрнини тўлдириш учун ота-она фарзанди айтганларини мухайё қилишади.

Васийлик. Васийлик диктатликка яқин. Васийлик болани қийинчиликлардан эҳтиёт қилиш, унга ғамхўрлик қилишни назарда тутади. Бунда болани фаол шахс қилиб тарбиялаш иккинчи ўринга тушиб қолади, болада ташаббус, фаоллик, асосийси унинг эҳтиёжларини қондириш ва қийинчиликлардан муҳофаза қилиш.

Аралашмаслик. Фарзанд ва катталарнинг алоҳидалиликка асосланган ҳаёт тарзлари ана шу пойдеворга асосланган: майли мустақил, эркин, бамайлихотир вояга етсин. Бу типдаги ўзаро муносабат ота-она ва оиладаги ёши катта тарбиячиларнинг пасивлигига асосланган, яъни бола ҳаётига аралашилмайди, тинчликни ёқтиришади, ўзларини ҳам фарзандларини ҳам қийнашмайди натижада яна бир нафар худбинни тарбиялашади.

Ҳамкорлик-оилавий тарбия тактикасининг тўртинчи кўриниши. Айнан ҳамкорлик шароитида боладаги шахсиятпарастлик (индивидуализм) енгиб ўтилади. Бундай оила, оила азоларининг ўзаро муносабатларнинг ҳамкорликдаги фаолияти мазмуни, ижтимоий аҳамиятли алоқа, ўз олдларига қўйган мақсадлари, улар эгаллашга интилаётган ахлоқий қадриятлар йўналиши билан янги сифат ва юқори ривожланиш даражасидаги гуруҳга айланади. Ҳамкорлик бу педагог билан ўқувчи ҳамкорлиги, эмпатия алоқаси ўқувчини ҳаётига кириш, тушуниш, фаол ёрдам бериш, биргаликда қайғуриш, ҳамдардлик, хайрихоҳлик, шавқатлилиқ, бунда бефарқликка, худбинлик ва ўзибўларчилиқка жой қолмайди. Оиладаги ҳамкорлик қирраларидан бири бу оиладаги адолатга риоя қилиш, маъсулиятни ҳис қилиш, биргаликдаги фаолиятда тенг ҳаракат қилиш, муваффақият ва қийинчиликларни биргаликда баҳам кўриш.

Болаларни илк ёшлик давридаги сезирлиги тарбияси ва таълимга боғлиқ. Агар бола атрофдагиларга кулиб қараса демак у ҳамма кутган ёқтирган фарзанд.

Оилавий тарбияни ота-оналарни оиладаги педагогик фаолияти деб қараш керак.

Оиланинг асосий вазифаларидан бири бу тарбиявий вазифа. Лекин оилавий тарбия амалиёти шуни кўрсатадики бу вазифа сифатли бажарилмаяпти, чунки баъзилар бола тарбиялашни билишмайди, бошқалари хохлашмайди, учинчилари касаллиги туфайли тарбиячилик вазифасини бошқара олмайди, тўртинчи гуруҳ ота-оналар эса оиланинг тарбиявий вазифаларига унчалик эътибор беришмайди.

Хар бир оиланинг тарбиявий салоҳияти хар хил қайсидир оилада кўп, кимдадир озроқ. Бу эса оилавий тарбиянинг натижавий сифатини белгилаб беради.

Тарбиявий салоҳият тушунчаси илмий адабиётдаги янги тушунча. “Салоҳият” тушунчаси аниқ, конкрет жамиятга нисбатан ишлатилади: иқтисодий, сиёсий, ахлоқий, техник, илмий салоҳият бўлиши мумкин.

Оилага нисбатан ҳам оиланинг умумий салоҳияти ва алоҳида иқтисодий, маданий, ахлоқий, репродуктив, ҳамда тарбиявий салоҳият ҳақида гапириш мумкин.

Оиланинг тарбиявий салоҳияти-ота-оналарнинг болага нисбатан хиссий муносабатлари, болани ижобий ва салбий қабул қилишлари, шунингдек бола билан ўзаро хатти-харакатларини мувофиқлаштириш.

Тарбия хар қандай жамият учун ҳамisha долзарб вазифа ҳисобланади.

Оила-иқтисодий, ижтимоий, экологик, демографик, хатто энг шахсий муаммолар бирикадиган, ўзаро кесишадиган нуқта бўлиб ҳисобланади.

Оилани мустаҳкамлаш, унинг турмуш даражасини ошириш, оила аъзоларининг соғлигини сақлаш ҳозирги вақтда Президентимиз олиб бораётган ижтимоий сиёсатнинг энг муҳим томонини ташкил этади.

Мамлакатимизда инсонпарвар, ҳуқуқий, демократик, фуқаролик жамиятини қуриш, иқтисодий ислохотларни янада чуқурлаштириш, кўзланган маррани забт этишда тарбиянинг хусусан оилавий тарбиянинг роли ва аҳамияти катта.

Ўзбекистонда 7 миллиондан кўпроқ оила истиқомат қилади.

Шарқда азалдан инсон тарбияси жамиятнинг асосий вазифаси бўлиб келган. Республикаimizдаги барча ўзгаришларнинг моҳияти Олий бир мақсадга-яъни комил инсон тарбиясига қаратилган.

Ёшлар эртанинг тарихини яратувчилардир. Оилавий томондан олсақ, улар ҳам эртами-индин ота-она бўладилар, фарзанд тарбияси билан шуғулланадилар. Бизнинг фарзандларимиз-бизнинг келажагимиздир.

Европа халқларида тарбиянинг мезони нафосат, шарқ халқларида эса, асосан ахлоқ-одобдир. Тарбиянинг ҳамма жihatлари шу мезонлар асосида мақсадга йўлантирилади. Нафосат ва ахлоқ-одоб моҳиятан ўзаро боғлиқ бўлсада нафосат кўпроқ ташқи кўринишда зохир бўлиб, ахлоқ-одоб эса асосан мулоқот жараёнида кўзга ташланади.

Ёшларни тўғри тарбиялашнинг асосий омили-оила обрусини сақлаш, ота-оналар наъмунасининг кучайтиришдир.

Соғлом ва баркамол авлодни тарбиялашда жамиятимизнинг энг муҳим, хал қилувчи бўғини бўлмиш оилага алоҳида эътибор бериш ва уни хар томонлама асраб-авайлаш зарур.

Шу боис, мустақилликка эришганимизнинг дастлабки йилларидан бошлаб таълим-тарбия тизимини ислох қилиш, миллий маърифат тармоғини вужудга келтиришга киришилади.

“Оила-бизнинг халқимиз учун миллатнинг кўп асрлик анъаналари ва рухиятига мос бўлган муҳим ҳаётий қадриятлардан биридир” [1.253].

Ўзбек оиласи мустабидлик замонида ҳам ўзининг тарихан шаклланган қиёфасини йўқотмади. “Аmmo шўролар тузуми даврида маорифга, маданиятга мафкуравий ёндашув ҳукм сурди. Асрлардан буён авлодларимиз томонидан авайлаб-асраб келинган халқимиз турмуш тарзининг таркибий қисмига айланиб, қон-қонига сингиб кетган ҳақиқий халқчил урф-одатлар, маросимлар ва анъаналарнинг тарбиявий таъсири камситилиб, Оврўпа ва Россия оила, тарбия модели тарғиб қилинди”[3.5]. Таълим-тарбия миллий замондан узоқлаштиришга ҳаракат қилинди, бизга маорифнинг тарбона усулларини тақдим қилиш оиладаги миллий тарбияга ҳам салбий таъсир қилди. Яъни ижтимоий тарбияга кўпроқ аҳамият берилиб, оилавий тарбия унинг соясида қолдирилди.

“Кўп йиллик илмий кузатиш ва тадқиқотлар шуни кўрсатадики инсон умри давомида оладиган барча ахборотнинг 70% ини беш ёшгача бўлган даврда олар экан. Боланинг онги асосан 5-7 ёшда шаклланишини инобатга оладиган бўлсак, айнан ана шу даврда унинг қалбида оиладаги муҳит таъсирида маънавиятнинг илк куртаклари намоён бўла бошлайди. Халқимизнинг «Қуш уясида кўрганини қилади», деган доно мақоли, ўйлайманки, мана шу азалий ҳақиқатни яққол акс эттиради”[2.33].

Оила-ҳаёт мазмуни, мақсади ҳақида таасурот берадигон биринчи жамоа, оилада қадриятлар, одам ўзини қаерда, қачон қандай тутиши ҳақида тушунча берилади. Oilанинг тарбиявий имкониятлари турли бўлганлиги учун оилада тарбиявий салоҳият компонентларини ўз ичига олган “Тарбиявий салоҳият” тушунчаси ишлатилади.

Oilанинг тарбиявий салоҳияти уч компонент орқали аниқланади:

- Рухий чиқишимлилик;
- Ахлоқий йўналганлик;
- Ота-оналарнинг педагогик маданияти.

Агар оилада юқоридаги компонентлар мавжуд бўлса ва етарли яхши даражада ифодаланса, конкрет oilанинг юқори тарбиявий салоҳияти ҳақида фикр юритиш мумкин.

Ота-оналар фақат оила олдида эмас, жамият, давлат, келажак авлод олдида ҳам жавобгар эканликларини англашлари керак.

Фойдаланилган адабиётлар

1. И.А.Каримов “Ўзбекистоннинг XXI аср бўсағасида хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари, тараққиёт кафолатлари” -Т.:“Ўзбекистон”, 1997.
2. И.А.Каримов “Юксак маънавият-енгилмас куч” –Т.: “Маънавият”, 2008.
3. М.Холматова “Оилавий муносабатлар маданияти ва соғлом авлод тарбияси” –Т.: “Ўзбекистон”, 2000.
4. J.Hasanboev, Pedagogika. O'quv qo'llanma.. – Toshkent: “Fan”, 2006.
5. Хасанбоев Ж, Тўракулов Х, Хайдаров М, Хасанбоева О. Педагогика фанидан изоҳли лугат. – Т.: Фан ва технология, 2008.

6. Ibragimov X.I., Abdullayeva Sh.A. Pedagogika nazariyasi. - T.: "Fan va texnologiyalar" nashriyoti, 2008.
7. Хошимов К., С.Очил. Ўзбек педагогикаси антологияси. – Т.: Ўқитувчи, 2010.
8. Бектагирова Г.Ф. "Семейная педагогика" Казань-2014
9. Мухсиева Ш. "Оила педагогикаси" Тошкент, Ўқитувчи, 2018

МУЗЕЙНАЯ ПЕДАГОГИКА: ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СУЩНОСТЬ И СОДЕРЖАНИЕ

Ходжаев Бегзод Худойбердиевич,
доктор педагогических наук, профессор

Ташкентский государственный педагогический университет имени Низами

Ташкент, Узбекистан

Аннотация. Под образовательной деятельностью музея понимается педагогически организованный процесс интерпретации и трансляции историко-культурного потенциала его собрания, направленный на формирование личности через вхождение в культуру и постижение ее смыслов и ценностей. В образовательной деятельности музея выделяют следующие направления, тесно связанные с музейной педагогикой: информирование, обучение, развитие творчества, общение, рекреация. Одной из перспективных форм музейно-педагогической деятельности является виртуальная экскурсия. Экскурсия - самая основная и одна из эффективных форм музейно-педагогической деятельности. Виртуальная экскурсия открывает новые возможности и перспективы в образовательном процессе.

Ключевые слова: музей, музейно-педагогическая деятельность, культура, музейная педагогика, формы, экскурсия, музейный праздник, историческая игра.

МУЗЕЙ ПЕДАГОГИКАСИ: ТАЪЛИМИЙ МОЎЯТИ ВА МАЗМУНИ

Ходжаев Бегзод Худойбердиевич,

Педагогика фанлари доктори, профессор

Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети

Тошкент Ўзбекистон

Аннотация. Музейнинг таълимий фаолияти сифатида маданиятга киришиш ва унинг маъно ва қадриятларини англаш орқали шахсни шакллантиришга қаратилган музей экспонатларидаги тарихий-маданий салоҳиятни талқин қилиш ва кўрсатишнинг педагогик жиҳатдан ташкил этилган жараёни тушунилади. Музейнинг таълимий фаолиятида музей педагогикаси билан чамбарчас боғлиқ қуйидаги йўналишлар мавжуд: ахборот бериш, ўқитиш, ижодкорликни ривожлантириш, мулоқот, қайта тиклаш. Виртуал экскурсия (саёҳат) музейшунослик-педагогик фаолиятнинг истиқболли шаклларида биридир. Экскурсия — музейшунослик-педагогик фаолиятнинг энг асосий ва самарали шаклларида биридир. Виртуал экскурсия (саёҳат) таълим жараёнида янги имкониятлар ва истиқболларни очиб беради.

Таянч сўзлар: музей, музей-педагогик фаолият, маданият, музей педагогикаси, шакл, экскурсия, музей байрами, тарихий ўйин.